МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків – 2026

УДК 614(477)(082)
Г87

Затверджено вченою радою ХНМУ
Протокол № 10 від 29.10.2026 р.

Редакційна колегія: Наконечна О. А., Нестеренко В. Г., Огнєв В. А., Помогайбо К. Г., Мартиненко Н. М.

Г87 Громадське здоров'я в Україні: проблеми та рішення «Томілінські читання»: матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 27 жовтня 2026 р. / ред. кол.: О. А. Наконечна, В. Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін. Харків, 2026. 592 с.

DOI: 10.5281/zenodo.24249730.
URL: https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/38983

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний медичний університет, 2026
© О.А. Наконечна, В.Г. Нестеренко, В.А. Огнєв та ін., 2026

9. Article e200901. URL: https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2017_09_DRVs_summary_report.pdf (date of access: 25.05.2026).

10. The CDC's second national report on biochemical indicators of diet and nutrition in the U.S. population is a valuable tool for researchers and policy makers / Pfeiffer C. M et al. Journal of Nutrition. 2013. Vol. 143, № 6. P. 938S–947S. URL: https://doi.org/10.3945/jn.112.172858.

Марченко М.А., Мартиненко Н.М.
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

ХЛАМІДІЙНА ІНФЕКЦІЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ТРУБНО-ПЕРИТОНЕАЛЬНОГО БЕЗПЛІДДЯ: ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ У РЕПРОДУКТИВНІЙ МЕДИЦИНІ

Вступ. Безпліддя є однією з найгостріших медико-соціальних і демографічних проблем сучасної охорони здоров'я. У структурі жіночого безпліддя провідне місце посідає трубно-перитонеальний фактор (ТПФ), який спричиняє незворотні анатомо-функціональні зміни репродуктивної системи. Ключовою детермінантою розвитку даної патології виступають запальні захворювання органів малого таза (ЗЗОМТ), серед яких особливе епідеміологічне значення має інфекція, викликана *Chlamydia trachomatis.*

Актуальність та медико-соціальна значущість. Специфікою хламідійної інфекції є висока частота малосимптомного та латентного перебігу. У клінічній практиці репродуктолога значна частина пацієнток звертається по медичну допомогу вже на етапі сформованого безпліддя, не маючи у анамнезі задокументованих епізодів гострого запалення. Наслідком хронічного субклінічного запального процесу є пошкодження миготливого епітелію, оклюзія маткових труб та виражений спайковий процес у малому тазу, що унеможливлює природне зачаття та суттєво підвищує ризик виникнення ектопічної вагітності.

Аналіз практичного досвіду свідчить, що двобічна непрохідність маткових труб інфекційного ґенезу є абсолютним показанням до застосування допоміжних репродуктивних технологій, зокрема екстракорпорального запліднення (ЕКЗ). Таким чином, недіагностована вчасно інфекція перетворюється з локальної медичної проблеми на тривалий і дорого вартісний психоемоційний та економічний тягар для родини й системи охорони здоров'я.

Обґрунтування профілактичних стратегій. Отримані клініко-епідеміологічні дані підкреслюють пріоритетність розробки та впровадження багатовекторних профілактичних програм:

Первинної профілактики: підвищення рівня інформованості населення (особливо молоді) щодо інфекцій, які передаються статевим шляхом (ІПСШ), популяризація бар'єрних методів контрацепції та формування відповідальної статевої поведінки.

Вторинної профілактики: запровадження регулярного скринінгу на *Chlamydia trachomatis* методом ПЛР для жінок фертильного віку на первинному рівні медичної допомоги, що дозволить виявляти інфекцію на ранніх безсимптомних стадіях.

Третинної профілактики: забезпечення своєчасної етіотропної та протизапальної терапії обох статевих партнерів задля запобігання незворотним фіброзно-спайковим ускладненням.

Висновки. Хламідійна інфекція залишається ключовою керованою детермінантою формування трубно-перитонеального безпліддя. Зсув акцентів від подолання наслідків (використання процедур ЕКЗ) у бік первинної профілактики, скринінгу та ранньої діагностики ІПСШ є найбільш ефективною та економічно обґрунтованою стратегією збереження репродуктивного потенціалу населення.

Перелік використаних джерел:

1. Darville T. Pelvic Inflammatory Disease Due to Neisseria gonorrhoeae and Chlamydia trachomatis: Immune Evasion Mechanisms and Pathogenic Disease Pathways. *The Journal of infectious diseases*. 2021. Vol. 224, iss. 12 (Suppl. 2). P. S39–S46. DOI: https://doi.org/10.1093/infdis/jiab031

2. Chlamydia infection, PID, and infertility: further evidence from a case-control study in China / L. Liu et al. *BMC Women's health*. 2022. Vol. 22, No. 1. Art. 294. DOI: https://doi.org/10.1186/s12905-022-01874-z

3. Association between bacterial vaginosis, Chlamydia trachomatis infection and tubal factor infertility in Bukavu, Democratic Republic of Congo / J. Mongane et al. *BMC infectious diseases*. 2024. Vol. 24, No. 1. Art. 480. DOI: https://doi.org/10.1186/s12879-024-09379-w

Умерова Н.А., Остополець І.Ю.
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, Україна

РАННІ ДЕЗАДАПТИВНІ СХЕМИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК ПОВЕДІНКОВИХ РИЗИКІВ У СИСТЕМІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Трансформація парадигми громадського здоров'я передбачає посилення превентивного компонента та раннє виявлення психологічних чинників, пов'язаних із формуванням поведінкових ризиків і порушенням здоров'я. Одним із таких чинників можуть бути ранні дезадаптивні схеми, що формуються в дитинстві внаслідок тривалої фрустрації базових емоційних потреб і надалі впливають на сприйняття себе, інших людей та життєвих ситуацій. Дослідження свідчать про зв'язок вираженості ранніх дезадаптивних схем із особливостями здоров'язберігальної поведінки дорослих, харчової поведінки, емоційної регуляції, тривожної симптоматики та поведінкових залежностей [2–5].

У сфері формування здоров'язберігальної поведінки ранні дезадаптивні схеми можуть бути пов'язані зі зниженням адаптивних ресурсів особистості та меншою готовністю дотримуватися практик збереження здоров'я. У дослідженні В. Л. Смірнової, Н. Я. Панчишин та С. М. Іваніва встановлено, що особи з більш вираженою здоров'язберігальною поведінкою характеризувалися нижчою вираженістю ранніх дезадаптивних когнітивних схем. Автори розглядають ранні дезадаптивні схеми як чинник, потенційно

Шанигін А.В., Волошина В.К., Аль-Файюмі Халед
Цифрові та правові аспекти моніторингу нутритивного статусу населення в системі громадського здоров'я України..... **332**

Марченко М.А., Мартиненко Н.М.
Хламідійна інфекція як детермінанта трубно-перитонеального безпліддя: обґрунтування профілактичних стратегій у репродуктивній медицині..... **337**

Умерова Н.А., Остополець І.Ю.
Ранні дезадаптивні схеми як психологічний чинник поведінкових ризиків у системі громадського здоров'я..... **339**

Halak S.S., Bezverkha A.P., Semashko P.V.
Road Traffic Intensity as a Determinant of Urban Noise Exposure: Public Health Implications..... **342**

Serheta I.V., Teklyuk R.V.
Cognitive and Motivational Determinants of Formation of Healthy Lifestyle Among Pupils of Senior Classes of General Secondary Education Institutions..... **346**

Слабкий Г.О., Ілько А.В., Хасілєва А.О.
До питання діяльності «школи відповідального батьківства» з питань збереження у дітей офтальмологічного здоров'я..... **351**

Стеценко С.О., Бондарєва А.В.
Біохімічні маркери стресу як індикатори громадського здоров'я в умовах воєнного стану: можливості популяційного моніторингу..... **355**